

ACC. N:R M. 14608:1-5.

Landskap: *Småland* ..... Upptecknare: *Hildur Wickström, Markaryd*
Härad: *Summerso* ..... Berättare: *Helena Engdahl,*
Socken: *Skinneryd* ..... Berättarens yrke: *fru*
Uppteckningsår: *1958* ..... Född år *1892* i *Skinneryd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Religiösa inslag i heminvedningen. s. 1-5. LU F 106

Religiösa inslag i heminredningen

Några broderiarbeten med religiösa motiv, bibelspråk eller religiösa tänkespråk var ej brukligt att ha under berättarens barndom och uppväxttid, men senare brukade man kunna få se små tavlor i ram med bibelspråk. Var det någon som hade en sådan tavla, så brukade man rita av den och själv brodera en likadan. Vår från originalmönstret är kommit är inte bekant. En kusin boende i Markaryd äger en broderad bibelspråk-tavla och mönstret till denna hade hon fått av en tjänstflicka anställd i hennes hem som ägde en sådan tavla.

Äre mot hade man i många hem de s.k. stramaljtavlorna vars höjd var cirka 35 cm. höjd och 25 cm. i bredd. Dessa stramaljtavlor varierade mycket i mönster och utseende. Stramaljtavlorna såldes av kringgående handelsmän. Bokstäverna var sydda med rött och grönt garn med enstaka guldtrådar över. Ormbunksblad och ^{Ejälwess} etereller ~~fjättrigblommor~~ utan en annan pressad sort samt änglabilder, kors och frälsaren utgjorde dekoren. Dessa bilder var utförda i celluloid. På tavlorna kunde man se bilder av frälsaren dignande under sitt kors samt inskriften: Se Guds lamn som bortager världens synder. / En ängel med vingar knäböjande vid kors med Kristusbild inskriften: Se på mina

händer har jag upptecknat dig / Vidare kunde man på dessa stramal/taulor läsa
följande: Herren är min herde och Gud bevara vårt hem.

J berättaren ^{mor} farföräldrarnas hade man en tavla med en begravningskrans
på väggen. I mitten ett kors samt ett timglas på vardera sida av korset
morfaderns namn, födelsedata och år och dödsdag och år i infällning överst samt
en kista allra underst. Begravningskransen var gjord av pappersblommor i alla
färger, massa och ormbunksblad. Denna krans hade varit med vid morfaderns
jordfästning i kyrkan och sedan hemtagen och blivit placerad över papperet
med kors, kista och timglas, och med glas över och en hög ram omkring. Det
var ej ovanligt att även placera begravningskransen i sin glasram över
gravkullen på kyrkogården. Morföräldrarna tillhörde Fosterlandstiftelsen och kyrkan.
En vigseltavla fanns i berättaren hem - med födelsedata och föräldrarnas namn
samt upptecknad vigseldag. Den tavla var försedd med målat blommotiv. Tavlans
finnes ännu bevarad.

Farmodern var silverbrud. På sin konfirmationsdag fick hon av sin blivande
make en smykes uppsättning av silver. Ett år därefter gifte hon sig vid 15
års ålder. Då bar hon sina silversmycken: silverknappar på tröjan, silver
spänne på skärpet, ett stort bröstsmykke med långa brösthängen, silver smycken

på håret samt runda stora örhängen också av silver. Till vigseln i kyrkan hade hon förriddare för att hon enligt "folktron" inte skulle bli bortrövad från brudgummen. Då senaren den frikyrkliga väckelsen svepte över bygden även gick hon från kyrkan till denna. Hon blev baptist och som sådan ansåg hon det vara syndigt att bära smycken - och sålde därför de mesta av sina silver-smycken till en kringvandrande jude för ett mycket billigt pris. Detta kom hon dock att ångra många gånger efteråt.

Berätterskans far brukade tillverka tavlor av glas - det var födelsedags vigsel och begravnings-tavlor med timglas och kista. Blommor och grönt var av kullärt silkespapper, och orden som voro tecknade voro gjorda med utsökt smak och talang. Den sista tavlan som berättarens far gjorde var en vigsel-tavla år 1918. Eftersom han inte fick tid och tillfälle att själv göra den färdig, fick berätterska göra den färdig. Denna tavla betingade ett pris på 5 kronor.

Fadern var kommit från ett baptisthem och modern från ett kyrkligt. Detta resulterade i att berätterska och hennes syskon ej blev döpte enligt kyrklig sedvänja. En ändring av detta kom senare till stånd i det att kyrkoherden i församlingen blev diktad för att döpa alla barnen. Äldste sonen, Ernst rusade iväg och mötte kyrkoherden och sa: "Fr det du som ska döpa oss?"

Dopbordet, som berättaren minns, var klätt med vit duk och levande ljus samt dopstål.

Under julhelgen sattes det upp på väggarna s.k. julaark med olika sorters motiv. Dessa och oljetrycken såldes av kringvandrande jularkshandlare. Julaarken hade bilder av jungfru Maria och Jesusbarnet och andra religiösa motiv. Andra motiv fanns också, det fanns julark med berättelser och sågobilder med texter. Oljetrycken hade bilder som föreställde: Jesus med törnekranan, Jesus med genomborade händer och ett synligt hjärta med blodsdroppe på bröstet, älderstaulan, änglar med vita liljor. En del av dessa tavlor finnes ännu kvar i faderns undantagsstuga som är obebodd. Även fanns det oljetryck av kung Oskar och dronning Sofia, familjegrupper av kungliga familjer, ryske tsaren och hans gemål, o.s.v.

I berättarskans hem hade man fotografi av Martin Luther och Rosenius. Dessa foto hade man köpt Fosterlandstiftelsens förlag.

Berättarskans faster som tillhörde baptistsamfundet hade bibelkorg med manna hängande på en vägg. När syskonbarnen och även andra besökare kom och hälsade på - så tog man en mannarulle för att se vilket bibelspråk man fått. Fastern hade själv skrivit ned mannaspråken på papper som

Sedan klippts till lämpliga bitar och sedan rullats ihop till en rulle. Hon hade också tillverkat mannaasten och klästrat snäckor på så att det blev ett fint skrin.

Endast vid julhelgen, barn dop och begravning hade man tända ljus. I hemmet under julen hade man julgran och ljusbåge samt tända ljus i stakar.

Familjebibeln var med kopparskick och i läderband och i denna hade man skrivit in föräldrarnas namn samt barnens, samt födelseår och data.

Postillan, fullständig ärgång, utvalda predikningar av Martin Luther samt levnadsbeskrivning av densamme. Denna postilla var utförd av skinnbind samt mässingsbeslag och tryckt hos Samuel Rumstedts förlag år 1882. Pris på läderband 3 kr. i ek. å 2 kr.

Bokmärket i postillan var försedd med följande versar och som representerade Hvilodagen: En söndag som är använd rätt - är nyttig för oss på allt sätt. Ger fröjd och krafter under veckans möda. En söndag som ohelgad är, Hvad vinst den än strax med sig bär. I längden bli båd vinst och nöjen suöda. I föräldrahemmet hade man både Kristikorsblomma och Kristi Tårnkrona. Att ha adventljus är en mycket, mycket senare tradition.